

TÜRKÇE İNTERNET SİTELERİNDE ORAL LİKEN PLANUS İLE İLGİLİ BİLGİ KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özlem DALTABAN¹, Göksel ŞİMŞEK KAYA², Mükerrerem HATİPOĞLU¹, Zeliha
AYTEKİN¹

¹Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye

 0000-0003-2246-8782

 0000-0003-4698-292X

 0000-0002-6743-1994

² Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Antalya,
Türkiye

 0000-0003-3398-5574

ÖZ

İnternet, günümüzde toplumun sağlık konusunda bilgi edinmesinde en popüler bilgi kaynağıdır. Bu çalışmanın amacı, oral liken planus (OLP) ile ilgili Türkçe olarak hazırlanmış web sitelerindeki bilgi kalitesinin değerlendirilmesidir. Google arama motoru kullanılarak, 'ağızda liken planus' terimi için arama yapıldı. Arama sonucu ilk sırada yer alan 100 internet sitesi, içerik sunumu ve kalite açısından DISCERN ölçüm aracı ve Journal of the American Medical Association (JAMA) kriterlerine göre analiz edildi. Çalışmaya ait dahil edilmeme kriterleri sonrası, toplam 38 web sitesi analiz edildi. Sitelerin % 50'si özel sağlık merkezi, % 31'i sağlık portalı, % 8'i özel hastane, % 5'i gazete, % 3'ü üniversite ve % 3'ü özel diş sağlığı merkezine aitti. Tüm internet sitelerine ait DISCERN ortalama puanı 2,02 ($\pm$ 1,04) olup, düşük-orta düzey kalite değeri tespit edildi. Hiçbir web sitesi maksimum beş puan almadı. Web sitelerinin sadece bir tanesi tüm JAMA kriterlerine sahipti ve % 47'si yazarlık, % 16'sı kaynakça ve % 34'ü güncellik ile ilgili JAMA kriterlerini karşıladı. Web siteleri içerik sunumu açısından değerlendirildiğinde hiçbir web sitesinde yalnızca OLP'ye ait bir içerik yoktu. Sitelerin %50'sinde OLP'nin teşhisinde biyopsinin önemi, %58'inde malignite potansiyeli ve %68'sinde hastaların yılda bir kez rutin ağız içi muayenelerini yaptırmaları konusunda bilgilendirme yoktu. Çalışma sonuçlarımıza göre, OLP ile ilgili Türkçe internet sitelerinin içerik ve bilgi kalitesinde önemli eksiklikler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oral Liken Planus, İnternet, Çevrimiçi Bilgiler, Hasta Eğitimi

EVALUATION OF THE QUALITY OF INFORMATION ABOUT ORAL LICHEN PLANUS ON THE TURKISH WEBSITES

ABSTRACT

İnternet is the most important source of health-related information for the public in general. The present study aimed to determine the content and quality of the information provided on the Turkish websites related to oral lichen planus (OLP). An internet search was performed with the term 'oral lichen planus' using the Google search engine. The first 100 websites were analyzed for content presentation and quality of information by the DISCERN instrument and Journal of the American Medical Association (JAMA) criteria. Following the application of the exclusion criteria of this study, a total of 38 websites were included. According to the affiliation, 50% of the websites belonged to the private health center, 31% health portal, 8% private hospital, 5% newspaper, 3% university, and 3% dental health center. All websites assessed by the DISCERN instrument resulted in an average score of 2.02 ($\pm$ 1.04), indicating low to moderate quality. None of the websites obtained the maximum score of 5. According to JAMA benchmarks obtained, four benchmarks were met in only one website (3%), and 47% fulfilled the authorship, 16% the attribution, and 34% the currency. According to the content presentation, no website had

İletişim/Correspondence

Özlem DALTABAN

Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı
Antalya, Türkiye

E-posta: daltabanozlem@yahoo.com

Geliş tarihi/Received: 16.08.2021

Kabul tarihi/Accepted: 18.07.2022

DOI: 10.52881/gsbdergi.983419

content exclusively dedicated to OLP, 50% of the sites did not give information about biopsy, 60% for malignancy potential and 68% the importance of patients' having oral examination once a year. The present findings show that the overall quality of information available on the Turkish websites about OLP is of low quality and content.

Key Words: Oral Lichen Planus, Internet, Online Information, Patient Education

*Bu çalışma, 8-10 Nisan 2021 tarihleri arasında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinin düzenlediği 4. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresinde sözlü sunum olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Günümüzde, bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak, günlük hayatın bir parçası haline gelen internet aracılığıyla bireyler ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. İnternet kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, kullanıcıların internet üzerinden sağlıkla ilgili durumları hakkında bilgi arama sıklığı da artmıştır (1, 2). Ancak internetin sağlık alanında giderek daha çok tercih edilen bir bilgi kaynağı haline gelmesi, bu kaynaktan edinilen bilgilerin güvenilirliği tartışmasını da beraberinde getirmiştir (1). İnternet ortamında bilginin doğruluğunu değerlendiren herhangi bir denetim mekanizmasının olmaması, kontrolsüz ve yanlış bilgilerin sosyal medya gibi iletişim araçlarıyla hızla yayılabilmesi ve ayrıca kullanıcıların bu bilgilerin kalitesini ve geçerliliğini değerlendirebilmek için uygun kaynağa sahip olmaması, toplumun yanlış yönlendirilmesine ve özellikle oral liken planus (OLP) gibi kronik otoimmün hastalığı olan bireylerin olumsuz şekilde etkilenmesine neden olabilir.

Toplumun genel olarak %0,5-2'sini etkileyen OLP, kronik inflamatuvar bir oral mukoza hastalığıdır (3). Hastalığın oluşumuna neden olan etiyolojik faktör tam olarak bilinmemekle birlikte, viral enfeksiyonlar, genetik yatkınlık, dental materyaller, ilaçlar ve otoimmün hastalıklar gibi birçok hastalık ve ajanın OLP ile ilişkisi üzerinde durulmaktadır (4). Klinik olarak

retikuler (plak, papüler), eritematöz (atrofik) ve eroziv (ülseratif, büllöz) olmak üzere üç formda izlenen OLP lezyonları, ağız içerisinde daha çok bukkal mukoza, dil ve dişetinde genellikle simetrik olarak yerleşim gösterir (5). Deri tutulumuna oranla daha kronik ve inatçı seyreden OLP lezyonlarının tedavisinde, hastalığın seyrine göre topikal veya sistemik çeşitli teropatik ajanlar kullanılır (3). Hastalara ayrıca baharatlı ve asitli yiyeceklerden uzak durulması, alkol ve tütün kullanımının bırakılması ve düzenli ağız ve diş sağlığı kontrollerinin yapılması önerilir (3). Dünya Sağlık Örgütü tarafından potansiyel malignite riski olan durumlar sınıflamasında bulunan OLP'nin dişetindeki atrofik veya eroziv lezyonları, deskumatif gingivitis (DG) tablosuna neden olarak hastanın yaşam kalitesini olumsuz yönde etkiler (5,6).

Oral liken planus'lu hastalar, hastalıklarını daha iyi anlamak ve tedavi ile ilgili sorularına cevap aramak amacıyla internette arama yapabileceklerinden, internette OLP ile ilgili doğru ve güvenilir bilgilerin bulunması oldukça önemlidir. Literatürde OLP ile ilgili İngilizce olarak hazırlanmış internet bilgilerinin güvenilirliğini araştıran çalışmalar vardır (7,8). Ancak OLP ile ilgili Türkçe kaynakların özelliklerini değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı, OLP ile ilgili Türkçe internet sitelerindeki bilgi kalitesinin değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Bu çalışmada Google arama motoru kullanılarak ‐ağızda liken planus‐ terimi için 15 Temmuz 2021 tarihinde arama yapıldı. Sınırlı internet bilgisine sahip bir birey tarafından yapılan bir aramanın olası sonucunu taklit etmek amacı ile basit bir arama yöntemi kullanıldı. Daha önce yapılan çalışmalarda, internette arama yapan kullanıcıların bir konu hakkında bilgi edinirken, genellikle arama motorunun ilk sayfasını inceledikleri belirtilmiş olsa da, kapsamlı bir değerlendirmeye olanak sağlamak amacıyla, çalışmaya ilk 100 web sitesi dahil edildi (9). Arama sonucu ilk 100 internet sitesinden; sadece video içeriği olanlar, kopya siteler, reklam ve satış amacıyla ürün pazarlaması yapan promosyon siteleri, Türkiye kaynaklı olmayan siteler ve pdf-Word formatındaki siteler çalışma dışı bırakıldı. İlk değerlendirme sonucu çalışmaya dahil edilen web siteleri, üyelik bazında kategorize edildi (10) ve ayrıca siteler OLP'nin etiyojisi, klinik semptomları ve tedavisi gibi bilgilerin sunumu açısından değerlendirildi.

Web site Kalite Değerlendirmesi

Web siteleri içerik kalitesi açısından DISCERN ölçeği ve Journal of the American Medical Association (JAMA) kriterlerine göre analiz edildi.

DISCERN ölçeği internet ortamında herhangi bir sağlık sorununa yönelik yazılı bilginin kalitesini değerlendiren ilk standardize edilmiş ölçüm aracıdır (11). Toplamda 15 adet temel ve bir adet genel değerlendirme sorusundan oluşan 16 soru içermektedir. Ölçüm aracındaki sorular 1-5 arasında puanlandırılır. DISCERN değerlendirmesinde 1 puan değerlendirilen internet sitesinin sorudaki hiç bir kriteri

karşılamadığını, 2-4 arası puan internet sitesindeki bilgilerin sorudaki kriteri kısmen karşıladığını ve 5 puan değerlendirilen internet sitesinin sorudaki bütün kriterleri karşıladığını ifade eder. DISCERN soruları; web sayfasındaki bilginin kaynağına ve güvenilirliğine yönelik sorular (1-8), tedavi seçenekleri ile ilgili bilgilerin kalitesini değerlendiren sorular (9-15) ve web sitesinin genel bir değerlendirilme sorusu (16) olmak üzere üç bölümde kategorize edilmektedir (11).

JAMA benchmark kriterleri web sitesindeki bilginin şeffaflığı ve güvenilirliğini ölçmede kullanılır (12). Her bir kriterin bir puan ile puanlandırıldığı dört kriterden oluşur. Bunlar; yazarlık (yazarlar, katkıda bulunanlar ve bunların kimlik bilgileri ve bağlı oldukları kurumlar belirtilmiş olmalıdır), kaynakça (tüm kaynak ve referanslar liste halinde sunulmuş ve telif hakkı belirtilmiş olmalıdır), patent hakkı (sitinin mülkiyeti, sponsorluk, reklam, ticari destek ve potansiyel çıkar çatışmaları tam olarak açıklanmış olmalıdır) ve günceliktir (içeriğin yayınlandığı ve güncellendiği tarih belirtilmiş olmalıdır) (12).

İstatistiksel Analiz

Çalışmada yer alan kategorik verilerin tanımlayıcı istatistikleri; frekans ve yüzde değerler kullanılarak, sayısal verilerin tanımlayıcı istatistikleri ise ortalama $\pm$ standart sapma kullanılarak ifade edildi. DISCERN verilerinin karşılaştırmasında Kruskal-Wallis non-parametrik varyans analizi uygulandı. Araştırma amacı ile değerlendirilen sitelerin adresleri ve içerik bilgileri saklı tutulmuştur.

BULGULAR

İlk yapılan arama sonucu 16.500 sonuç bulundu. Bu listede üst sırada çıkan ilk 100 web sitesi değerlendirildiğinde; 22 tanesinin

reklam, 25 tanesinin literatür bilgisi, üç tanesinin slayt sunumu, dört tanesinin youtube kanalı ve sekiz tanesinin kopya site olması nedeniyle çalışmaya dahil edilmedi. Çalışmaya dahil edilen 38 web sitesi üyelik bazında kategorize edildiğinde; % 50'si özel sağlık merkezi, %31'i sağlık portalı, %8'i özel hastane, %5'i basın, %3'ü üniversite ve %3'ü özel diş sağlığı merkezine aitti. Değerlendirilen tüm internet sitelerine ait DISCERN ortalama puanı $2,02 \pm 1,04$ olup, düşük-orta düzey kalite değeri tespit edildi.

DISCERN puanları değerlendirildiğinde, web sitelerinin hiçbirisi maksimum beş puan almadı. Sitelerin 15 tanesi (%39) iki puan, 13 tanesi (%34) bir puan, altı tanesi (%16) üç puan ve dört tanesi (%11) dört puan aldı. En düşük puan alan DISCERN soruları; bilgi kaynakları ve güncelliğine yönelik sorular, her bir tedavinin yararı ve risklerinin açıklanmasına yönelik sorular ve tedavinin genel hayat kalitesi üzerine olan etkileri ile ilgili olanlardı (Şekil 1).

Şekil 1: Çalışmaya dahil edilen web sitelerinde (n=38) OLP ile ilgili bilgi kalitesinin DISCERN ölçüm aracı ile değerlendirilmesi

Web sitelerinin DISCERN ölçüm aracı ve JAMA benchmark kriterlerine göre karşılaştırması Tablo 3'de özetlenmiştir. Web siteleri kendi içerisinde kategorize edildiğinde örneklem sayılarının az olması nedeni ile sadece özel sağlık merkezi ve sağlık portalı siteleri kendi aralarında

DISCERN değeri açısından karşılaştırma yapıldığında her hangi bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Web siteleri JAMA benchmark kriterlerine göre değerlendirildiğinde; sitelerden sadece bir tanesi tüm JAMA kriterlerine sahipti. Sitelerin %68'inin iki kriter, %18'inin bir kriter ve %8'inin üç kritere sahip olduğu

tespit edildi. Web sitelerinin JAMA benchmark kriterlerine göre değerlendirilmesi Tablo 1’de gösterilmiştir. Web sitelerinin %48’i dermatolog ve % 3’ü diş hekimi tarafından hazırlanmıştı. Web sitelerinin % 66’sında sunum tarihi belirtilmemişti.

Tablo 1: Web sitelerinin JAMA benchmark kriterlerine göre değerlendirilmesi

JAMA benchmark kriterleri	Web site sayısı (n)	Web site yüzdesi (%)
Yazarlık	18	% 47
Kaynakça	6	% 16
Patent Hakkı	33	% 87
Güncellik	13	% 34

Tablo 2: Web sayfalarının içerik değerlendirmesi

Özellik	Var (%)
OLP bulgularına yönelik bilgi içerme durumu	%72
Teşhiste biyopsinin önemine yönelik bilgi içerme durumu	%50
Oral hijyenin önemine yönelik bilgi içerme durumu	%37
Davranışsal faktörlere (sigara ve alkol) yönelik bilgi içerme durumu	%39
Hepatit C virüse yönelik bilgi içerme durumu	38%
Malignite potansiyeline yönelik bilgi içerme durumu	%42
Uzman hekime yönlendirme konusunda bilgi içerme durumu	68%
Tedaviye yönelik bilgi içerme durumu	%86
Sürekli doktor kontrolünün önemine yönelik bilgi içerme durumu	%37

Web siteleri OLP ile ilgili sunulan bilginin içeriği açısından değerlendirildiğinde, hiçbir web sitesinde yalnızca OLP’ye ait bir içerik olmadığı saptandı. Tablo 2’de tüm web sitelerine ait içerik değerlendirmesi sunulmuştur. Web sitelerinin sadece %50’sinde OLP teşhisinde biyopsi yapılmasının öneminden, %40’ında malignite potansiyeli olabileceğinden ve %32’sinde hastaların yılda bir kez rutin ağız

içi muayenelerini yaptırmaları konusunda bilgilendirme vardı. Yine sitelerin %37’sinde kötü ağız hijyeninin OLP’nin etiyojisinde rol oynayabileceği konusunda bilgilendirme vardı. Web sitelerinin %15’inde ise bilimsel olarak kanıtlanmamış bitkisel tedavi yöntemlerinden bahsedildiği belirlendi.

Tablo 3: Web sitelerinin kendi aralarında DISCERN ölçüm aracı ve JAMA benchmark kriterlerine göre karşılaştırması

	DISCERN ölçüm aracı değerleri	JAMA benchmark kriterleri				
	n (%)	Ortalama ± standart sapma	Yazarlık	Kaynakça	Patent Hakkı	Güncellik
Özel Sağlık Merkezi	19 (%50)	2.05 ± 1.12	%100	%10	%84	%11
Özel Sağlık Portalı	12 (%31)	2.42 ± 0.90	%8	%33	%92	%58
Özel Hastane	3 (%8)	1.67 ± 0.57	%67	-	%33	%67
Basın	2 (%5)	1.50 ± 0.70	-	-	-	%100
Üniversite	1 (%3)	1	-	-	%100	-
Özel Diş Sağlığı Merkezi	1 (%3)	2	-	-	%100	-

TARTIŞMA

İnternetin bir bilgi kaynağı olarak sağlık alanında etkin ve yaygın olarak kullanılmaya başlaması, bu kaynaktan edinilen bilgilerin doğruluğu tartışmasını da beraberinde getirmiştir. Literatürde, farklı dillerde internette sunulan sağlık ile ilgili bilgilerin içeriğini değerlendiren birçok çalışma yer almaktadır (7, 8, 10, 13). Bu araştırma ise Türkçe olarak hazırlanan web sitelerinde OLP ile ilgili bilgilerin kalitesini DISCERN ve JAMA kriterleri analiz eden ilk çalışmadır. DISCERN, bilgi kalitesini ölçmek amacıyla hem genel tıp alanında

hem de dış hekimliği ile ilgili internet odaklı çalışmalarda en çok kullanılan ölçüm aracıdır (13-15). Çalışmamızın bulguları DISCERN ölçüm aracı ile değerlendirildiğinde, Türkçe olarak hazırlanan internet sitelerinde, OLP ile ilgili bilgi kalitesinin yetersiz olduğu ve önemli eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir (Şekil 1). Bulgularımız Lorenzo ve arkadaşlarının (8) yalnızca İngilizce (DISCERN ortalama puanı 3) ve Hu ve arkadaşlarının (7) ise Çince ve İngilizce olarak hazırlanan web sitelerinde (DISCERN ortalama puanları sırası ile 2 ve 3) OLP ile ilgili bilgileri DISCERN ve JAMA ölçüm aracı ile değerlendirdikleri çalışmaların sonuçları ile uyumludur. Benzer şekilde Wiriyaşijja ve arkadaşları (13) da internette oral lökoplaki tedavisi ile ilgili bilgilerin kalitesini ve okunabilirliğini DISCERN ve JAMA kriterleri ile değerlendirdiklerinde, mevcut bilgilerin yetersiz olduğunu ve yazı dilinin yeterince anlaşılır olmadığını tespit etmişlerdir.

Çalışmamıza ait web siteleri JAMA benchmark kriterleri ile değerlendirildiğinde; sitelerden sadece bir tanesinin tüm JAMA kriterlerine sahip olduğu, büyük çoğunluğunun ise yazarlık, kaynakça ve güncellik kriterlerini sağlamadığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bu sonuçlar, çeşitli oral mukoza hastalıklarına ilişkin web tabanlı bilgilerin kalitesini değerlendiren makaleler ile uyumludur (9, 13). Web sitesinde yazar ve referans bilgilerinin bulunması, hastalara okudukları bilgilerin doğru olduğunu ve alanında uzman bir hekim tarafından, güncel bilimsel kanıtlara dayanarak hazırlandığı güvenini vermesi açısından önemlidir (9). Ayrıca bilgilerin güvenilirliğinin sağlanması açısından web sitelerinin belirli zaman aralıklarında güncellenmesi ve son

güncelleme tarihinin belirtilmesinin önemli olduğu da literatürde vurgulanmaktadır (1). Çalışmamızdaki web siteleri içerik açısından değerlendirildiğinde, hiçbir sitede sadece OLP'ye ait bilgi bulunmadığı tespit edilmiştir. Sağlık ile ilişkili sosyal medya kullanımının nedenlerinin araştırıldığı çalışmalarda, hastaların; hastalıklarını tanıma, tedavi yöntemleri ve ilaçlar hakkında bilgi edinme, kendileri ile aynı hastalığa sahip bireyler arasında olumlu ya da olumsuz deneyimlerinden faydalanarak bilgi sağlama gibi nedenlerle sosyal medyayı kullandıkları belirlenmiştir (16, 17). Klinik olarak daha semptomatik seyreden eroziv tip OLP'li hastalarda anksiyete, ve depresyona yatkınlık olduğu yapılan klinik çalışmalar ile gösterilmiştir (5, 18). Bu nedenle hastaların endişelerinin giderilmesine yardımcı olmak amacıyla web sitelerinde OLP'nin teşhisi, tedavisi ve prognozuna yönelik daha fazla açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.

Çalışmamızda değerlendirilen web sitelerinin %50'sinde OLP'nin ayırıcı teşhisi için biyopsi yapılmasının öneminden ve ayrıca teşhis edilen hastalarda ise malignite riski nedeni ile mutlaka yılda bir kez rutin muayenelerini yaptırmalarının önemi konusunda bilgi bulunmadığı tespit edildi (Tablo 2). Klinik pratikte sıklıkla karşılan ağız lezyonlarının erken teşhis ve tedavisi oldukça önemlidir. Toplumda sık görülen OLP'nin tanısındaki gecikme süresinin, hastalığın prognozu ve hastanın yaşam kalitesini doğrudan etkilediği gösterilmiştir (3, 18). Ayrıca Mignogna ve arkadaşlarının (19) OLP'li hastalardaki malign transformasyon riskini değerlendirdikleri çalışmalarında, hastaların 5 yıl içerisinde skuamöz hücreli karsinom'a dönüşme riskinin %0.5-2 arasında olduğu bildirilmiştir. Her ne kadar bu oran düşük gibi gözükse de, hastalar arasındaki bireysel farklılıklar da göz önüne alınarak, OLP'li

hastaların doğru şekilde yönlendirilmesi, onların birtakım sebeplerle zarar görmesinin önüne geçecektir. Yine yapılan çalışmalarda, anti hepatit C virüs (HCV) antikoru taşıyan hastalarda, OLP prevelansının yüksek olduğu (20) ve OLP lezyonlarında HCV RNA'sı bulunduğu polimeraz zincir reaksiyonu tekniğiyle gösterilmiştir (5). Çalışmamızda değerlendirilen web sitelerinin sadece %38'de HCV konusunda bilgilendirme olduğu saptanmıştır. Önemli bir halk sağlığı sorunu olan HCV'ye karşı hastaların bilgilendirilmesi, hem kendileri hem de yakınlarının korunması açısından oldukça önemlidir.

Çalışmamızda değerlendirilen web sitelerinin %37'sinde OLP'nin etiolojisinde kötü ağız hijyeninin rol oynadığından bahsedilmektedir. Ancak hiçbir web sitesinde düzenli ağız ve diş sağlığı kontrolünün önemi hakkında bir bilgilendirme bulunmamaktadır. Eroziv tip OLP'de gözlenen DG'nin, hastanın oral hijyen uygulamalarını kısıtlayarak, ileri dönemde periodontal hastalık riskini arttırabileceği çalışmalar ile gösterilmiştir (21, 22). Ayrıca lokal (dental biyofilm ve diştaşı gibi) ve davranışsal (sigara ve alkol kullanımı gibi) faktörlerin de oral lezyonların iyileşmesini geciktirdiği bildirilmiştir (3, 5). Benzer şekilde OLP'li hastalarda oral hijyenin motive edilmesi ve etkin periodontal tedavi sonrası eroziv lezyonlara ait subjektif semptomların azaldığı ve lezyonlarda iyileşme kaydedildiği de bildirilmiştir (23, 24). İnternette sunulan bilgilerin bireylerde sigarayı bıraktırma gibi davranış değişiklikleri teşvik etmede de etkili olduğu gösterilmiştir (25). Bu nedenle OLP ile ilgili web sitelerinde, hastalığın seyrini ve prognozunu olumsuz etkileyen tüm potansiyel faktörlerin elimine edilmesine

yönelik daha eğitici bilgilere yer verilmelidir.

Değerlendirilen web sitelerinin %15'inde ise OLP'nin tedavisinde, bilimsel olarak kanıtlanmamış bitkisel tedavi edici yöntemlerden bahsedildiği belirlenmiştir. İnternet yolu ile elde edilen bilgiler, hastanın kendisi ile ilgili alacağı kararı direkt etkileyebileceğinden, bu şekildeki hatalı veya yanlış bilgiler, hem halk sağlığını tehdit edebilir hem de sağlık harcamalarında artışa neden olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonuçlarımız değerlendirildiğinde; OLP ile ilgili Türkçe olarak hazırlanmış internet sitelerinde, bilgi kalitesi ve içerik sunumu açısından önemli eksiklikler bulunmaktadır. İnternet ortamındaki bilgilerin güvenilirliği toplum sağlığı açısından önemli olduğundan, sağlık bilgisi içeren Türkçe internet sitelerinde, tıpkı farklı ülkelerde olduğu gibi, bilgi güvenilirliğini arttırmayı hedefleyen yetkinlik sertifikası zorunluluğu getirilmeli ve konunun uzmanları tarafından bu siteler belirli aralıklar ile denetlenmelidir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Çalışmamıza ait sınırlamalardan biri tüm web içerikli çalışmalarda olduğu gibi sadece belirli bir zaman aralığında anahtar kelimenin aratılması ve o zaman dilimine ait değerlendirmenin yapılmasıdır. Ayrıca çalışmaya dahil edilen siteler kendi aralarında gruplandırıldığında örneklem büyüklüğünün birçok web sitesinde yetersiz olması ilave istatistiksel analizlere izin vermemektedir. Diğer bir kısıtlama ise tek bir arama motorunun kullanılmasıdır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumunun 2020 verilerine göre Google, Türkiye'de en çok kullanılan arama motorudur (<https://www.tuik.gov.tr>).

Yazar katkısı: Fikir/Kavram (ÖD), Tasarım (ÖD), Denetleme Danışmanlık (MH, GŞK),

Veri Toplama ve İşleme (ÖD, ZA), Kaynak Taraması (ÖD, ZA), Makale Yazımı (ÖD), Eleştirel İnceleme (GŞK, MH).

Mali destek

Bu çalışma için herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKLAR

1. Abdullah C, Sönmez E, Ferhad Ö, Gözde A, Halit B, Hazel K, et al. Sağlık arama davranışı olarak internet kullanımını inceleyen bir araştırma. Cumhuriyet Tıp Dergisi. 2014; 36(4):486-94.
2. Ulus T, Gurgan M. Internet Usage In Health and Community Health. Bozok Med J. 2011; 2:43-6.
3. Olson MA, Rogers RS, 3rd, Bruce AJ. Oral lichen planus. Clinics in dermatology. 2016;34(4):495-504.
4. Cheng YS, Gould A, Kurago Z, Fantasia J, Muller S. Diagnosis of oral lichen planus: a position paper of the American Academy of Oral and Maxillofacial Pathology. Oral surgery, oral medicine, oral pathology and oral radiology. 2016; 122(3):332-54.
5. Eisen D, Carrozzo M, Bagan Sebastian JV, Thongprasom K. Number V Oral lichen planus: clinical features and management. Oral diseases. 2005; 11(6):338-49.
6. Aghbari SMH, Abushouk AI, Attia A, Elmarazy A, Menshawy A, Ahmed MS, et al. Malignant transformation of oral lichen planus and oral lichenoid lesions: A meta-analysis of 20095 patient data. Oral oncology. 2017; 68:92-102.
7. Hu X, Pan H, He W, Hua H, Yan Z. Evaluation of the content quality of websites for recurrent aphthous ulcers and oral lichen planus. BMC oral health. 2017; 17(1):170.
8. Lorenzo-Pouso AI, Pérez-Sayáns M, Kujan O, Castelo-Baz P, Chamorro-Petronacci C, García-García A, et al. Patient-centered web-based information on oral lichen planus: Quality and readability. Medicina oral, patologia oral y cirugía bucal. 2019; 24(4):e461-e7.
9. Abdouh I, Porter S, Fedele S, Elgendy N, Ni Riordain R. Web-based information on the treatment of the mouth in systemic sclerosis. BMC rheumatology. 2020; 4(1):61.
10. Kanmaz B, Buduneli N. Evaluation of information quality on the internet for periodontal disease patients. 2021; 27(2):348-56.
11. Charnock D, Shepperd S, Needham G, Gann R. DISCERN: an instrument for judging the quality of written consumer health information on treatment choices. Journal of epidemiology and community health. 1999; 53(2):105-11.
12. Silberg WM, Lundberg GD, Musacchio RA. Assessing, controlling, and assuring the quality of medical information on the Internet: Caveant lector et viewer--Let the reader and viewer beware. Jama. 1997; 277(15):1244-5.
13. Wiriyakijja P, Fedele S, Porter S, Ni Riordain R. Web-based information on the treatment of oral leukoplakia - quality and readability. Journal of oral pathology & medicine : official publication of the International Association of Oral Pathologists and the American Academy of Oral Pathology. 2016; 45(8):617-20.
14. Seymour N, Lakhani R, Hartley B, Cochrane L, Jephson C. Cochlear implantation: An assessment of quality and readability of web-based information aimed at patients. Cochlear implants international. 2015; 16(6):321-5.
15. San Giorgi MRM, de Groot OSD, Dikkers FG. Quality and readability assessment of websites related to recurrent respiratory papillomatosis. The Laryngoscope. 2017; 127(10):2293-7.
16. Tengilimoğlu E, Parilti N, Yar CE. Hastane ve hekim seçiminde sosyal medyanın kullanım düzeyi: Ankara ili örneği. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2015; 17(2):76-96.
17. Hanson CL, West J. Understanding and predicting social media use among community health center patients: a cross-sectional survey. 2014; 16(11):e270.
18. Liao H, Luo Y, Long L, Peng J. Anxiety and oral lichen planus. 2021; 27(3):506-14.
19. Mignogna MD, Lo Muzio L, Lo Russo L, Fedele S, Ruoppo E, Bucci E. Clinical guidelines in early detection of oral squamous cell carcinoma arising in oral lichen planus: a 5-year experience. Oral oncology. 2001; 37(3):262-7.
20. Lodi G, Pellicano R, Carrozzo M. Hepatitis C virus infection and lichen planus: a systematic review with meta-analysis. Oral diseases. 2010; 16(7):601-12.
21. Lo Russo L, Guiglia R, Pizzo G, Fierro G, Ciavarella D, Lo Muzio L, et al. Effect of desquamative gingivitis on periodontal status: a pilot study. Oral diseases. 2010; 16(1):102-7.
22. Salgado DS, Jeremias F, Capela MV, Onofre MA, Massucato EM, Orrico SR. Plaque control improves the painful symptoms of oral lichen planus gingival lesions. A short-term study. Journal of oral pathology & medicine : official publication of the International Association of Oral Pathologists and the American Academy of Oral Pathology. 2013; 42(10):728-32.
23. Stone SJ, Heasman PA, Staines KS, McCracken GI. The impact of structured plaque control for patients with gingival manifestations of oral lichen planus: a randomized controlled study. Journal of clinical periodontology. 2015; 42(4):356-62.

24. Mergoni G, Magnani V, Goldoni M, Vescovi P, Manfredi M. Effects of oral healthcare motivation in patients with gingival oral lichen planus: A randomized controlled trial. 2019; 25(5):1335-43.
25. Mutter ER, Oettingen G, Gollwitzer PM. An online randomised controlled trial of mental contrasting with implementation intentions as a smoking behaviour change intervention. *Psychology & health*. 2020; 35(3):318-45.